

“að tvítýdda í teimum báðum seinastu reglum, har tað stöðufasta og rørslan verða sett upp imóti hvörjum öðrum.

ORSÖK OG AVLEIÐING

Íavnan spælir hövundurin sær við setningum og argar lesarin, sum í heilum heldur seg vera á kósini, men í næstu reglu verður tikin av fótum, tí innihaldið fer eina heilt aðra leið:

mjörkin krögvar seg
í heimstaðnum
inni í mær
sum einki fær sagt

Hetta er fyrsta orindi av sjei í yrking sum krevar, at tú eisini dugir at lesa ímillum reglurnar. Tær báðar fyrstu reglurnar eru *vanligar*, og lesarin sær tann mjörka-fjalda býin fyrri sær, men í triðju reglu broyrist útsögnin. Mjörkin og heimstaður eru „í mær“, og tað ber jú sjálvsagt eisini til, fyrri ikki at siga at tað er tað einasta sum ber til (við Berkely í huga). Men seinasta reglan er sum ikki einaferð dupultlodd. Tá ið tú sigur, at tú einki fært sagt, sigur tú jú nakað, og yrkingina hava vit sum prógv.

Tíðar- og staðarmærk eru mangan flótandi og gliða inn yvir hvørt annað og gera nýggjar merkingar. Hvør ávirkar hvat skiftir, og tað er ikki púra greitt, hvat ið er atvold og hvat ið er avleiðing. Hvør skapar hvønn? Eitt dømi um, hvussu innihaldið broyrist ávegis er „brúgv“:

náttin er nú av
og morgunroðin
ger biðirúmið
til tað tað er:
eitt sovikamar
sum bert kann
brúkast at yrkja í

dagurin er nú av
og sjónarringurin
ger yrkingina
til tað hon er:
eitt biðirúm
sum ger morgunroðan
til tað hann er

myndin er nú av
og biðirúmið
er aftur gamalt:
morgunroði
og sjónarringur
yrkja seg inn
í mín blund

Nú eg havi havt Berkely á lofti, kann eg tað sama taka ein annan enskan filosof sum livdi um sama mundi uppi. Tað er David Hume (1711-1776), ið er gitin fyrri at hava tikist við grundarlagið undir okkara sannkenning. Hann kemur til niðurstøðuna, at vit ikki logiskt eru fôr fyrri at prógva, at tað er samanhangur ímillum orsök og avleiðing. Tað finst ein orsök, og tað finst ein avleiðing, men tær eru ikki heftar av hvørjari aðrari. Vit hava bara royndir at líta á, og tað er ikki tað sama sum, at ein ávis orsök fær eina ávisa avleiðing næstu ferð. Fyri tí at sólin higartil hevur ris-

ið hvønn morgun, ber tað ikki til at prógva, at hon fer at gera tað í morgin. Mær kunnugt er tað ikki eydnast nokrum at vika við logiskum prógvini hjá Hume, at vit einki kunnu vita, men hinvegin er tað sjálvsagt hópisleyst at siga, at tað ikki ber til at tosa um vitan. (Tað er her, at Immanuel Kant (1724-1804) tók við, men hann lata vit liggja til eina aðra ferð).

Uttan at Tóroddur Poulsen beinleiðis relaterar seg til hvørki Berkely ella Hume, so ferðast hann í fleiri forum í nánd av teirra tankum.

AFTURVENDAN

Í einstøkum fœri verður ró fram undir eina afturvend-an til barnið og harvið eina nýggja byrjan:

tá eg eri komin
niðan til tjørnina
biði eg barnið í mær
blanda mini kort
enn einaferð
so eg aftur minnst fuglin
eg ongantið sá
men gav eitt navn
sum ikki kann sigast
tí eg fekk sand í eygu og
munn
tá eg stóð á hövðinum
fyrri at kenna tíðina
og tað bláa

Yrkingin sigur frá longslí eftir einfeltni, eftir livsløt-um uttan reflektiún. Hesi hvurvu, tá ið hann slepti upplivingini til frama fyrri innlit og skaldskapin. Hesin seinni verður forhánsliga kallaður „tað bláa“, sum jú er liturin hjá øllum andbornum. Hvussu ónatúrligt hetta er sæst av, at eg ið má standa á hövðinum fyrri at rökka sínum máli. Hinvegin er litið at gera við tað, tí, sum tað sæst av øðrum tekstum, skalt tú yrkja, so skalt tú yrkja.

Tilsipingar til aðrar hövundar – t.d. Róa Patursson og Carl J. Jensen – haldi eg meg finna í stöðum, eina-mest í stílinum. Ein meiri beinleiðis tilvísing til Heðin Brú er í niðurstøðuni til eina yrking, har eg ið ger upp, hvat ið ber til og ikki. Í fyrsta orindi verður sagt, at hann jú ikki kann „sýta sól-ini at skína“ ella „seta bann móti blomstrinum“. Í øðrum orindi vil hann vera við, at „tað er ikki rætt“ at vilja gera av, nær hann skal skriva og ikki.

Legg merki til javnsetanina av hesum báðum or-indum, at sólin, blomstrini og tað at skriva eru fyrri-brigið av sama virði. Seinasta orindi hevur haraftur-imóti eitt gott uppskot:

Men hvat um eg
lati kjallarahúðina upp
og sleppi einum svørtum
skýggi út
og loypi á bláman
og kalli meg kóp
eftir at hava lært hundin í
túnum Faðir Vár.

Menniskjan er fjotræð, og tað er syndarlíga avmarkað, avat ið vit megna, men tað

er einki mark tyri, hvat ið hugflogið er ment, og tað er júst tað søgan „Innidag-urin“ hjá Heðini Brú snýr seg um, har drongurin fer igjøgnum heilt og gert kóp-ur. Í „Endurminningum“ lýsir sami hövundur, hvussu barnahugin er øðr-visi og bókstavilgari enn hjá vaksnum. Serliga frásøgnin, har drongurin signar hundin er lýsandi klár.

SPEI

Skemmt eigur vanliga fittan lut í skaldskapinum hjá Tóroddi Poulsen, og soleiðis er eisini í „Steðgum“. Einastaðni vil hann vera við, at síðani hann „fór at fylla“ seg við gularótum, tomatum og knekkbreyði, kenna øll hann skeivt. Tann smali vegurin hevur eisini heldur ikki hövundinum fremmant:

sovnaði í yrkingini
eg gjordi í gjár

í morgun vaknaði eg
av snorkinum frá
lesaranum

sum í hesiløtu spyr meg
um eg heldur ikki dugi at
sova

„heldur ikki“ í seinastu
reglu dregur rættiliga spei-semi fram.

At siga at hövundurin heldur dómadag yvir seg sjálfan í hesum savninum er at gera ov nógv av, hinvegin eru tær heldur ikki bara prat um hann sjálfan. Hetta kemur kortini fyrri í einstøkum tekstum, har speisemi eins og tekur ræðið av hövundinum. Aðal-upplivingin av savninum er, at yrkingarnar eru rann-sóknir ávegis, royndir at kortleggja lotur og glampar av innliti. Formurin, tað skap tekstinir fáa, er merkt av arabeskkendum rørs-um. Teir venda, snara og snúgva sær í ymsar ættir, og taka tíðum lesaran á bóli, Hvør ið hevur vald á hvørjum, hvør ið temur hvønn við stýrisvøl – eg ella umhvørvi – kann vera ilt at siga.

Ein háfloygdur úrskurður kundi brúkt orðini hjá Hamlet: „Spurnin er um, at vera ell ei“. Tóroddur sjálvur hevði ivaleyst heldur tik-ið undir við sanginum: „To be or not to be / that's the question / but not for me“.

Jógvan Isaksen

Tríggjar sonettir yrktar á jørðini í okkara sólskipan tvs innangarðs um tað mundið tá ið pluto snúðist í rangstöðu og mundi endað uttan-garðs og eru tær ávirkaðar av hesum. Veri tær tí ognadar hesi okk-ara gongustjørnu.

SONETT CLVI

fattast mær tekin um orðið ið folar
ungmoy í tvátti sum innvortis bolar
gongur í ilmi úrlatin og blivur
tvilivað hora gudinna og givur

depult er eygað og innsmokkað skarið
grasrót sum imynd av lippu og læri
fumlavt við surklid sum murtnektað nívir
tvilivað hora gudinna og givur

byltist í dreymi á ørbrottum beði
uttanlærsskaldið á skamryktum vegi
avvegis fluga sum hvørki er eftir

orðið sum lembir og einki sum grettir
innhokin gálvar hon skelmaður klivur
tvilivað hora gudinna og givur

66

SONETT CLVII

hvát er mær nalvi og neistrandi nilkur
driftir um deplar og vorðið sum díkur
muður ið mundar og sýgur sær sóma
messandi akur og grasing á góma

upp aftur treyðug og bleikist umsiður
irskrast í skeyta um grimil ið riður
gongur um mundið og svangist í tóma
messandi akur og grasing á góma

krøktist um reppið sum brákominn móða
aftur á monið og trilkast í tóva
grevur seg trýnið og djúpari fyrri

kúputur roði sum sløðist um slyðrið
syvjar í eyga og vreiðist í blóma
messandi akur og grasing á góma

66

SONETT CLVIII

skjart er um smírið og bræðist av búki
flæsandi fiti um filpu á fúki
mjækkar um stólpa og værið sum doði
livlendu leki og lorrandi logi

teprar við vitið og síðan er sloppið
eygað ið hvæsir og háskar um gloppið
skjarast eitt sindur sum innan er snoðið
livlendu leki og lorrandi logi

ávegis aftur sum nekkur í lógva
upp undir grimir og einki er krögvað
hvørvandi vistir sum leysnast ámillum

innmynt hon skelkir og kávar í stillum
rankast við blomstrið sum vøkkurt er troðið
livlendu leki og lorrandi logi

66